

TARTALOM

Köszönetnyilvánítás	7
I. Bevezetés	9
I.1. A könyv célkitűzései	11
I.2. Földrajzi keretek	13
I.3. Kronológiai keretek	19
II. A kora újkori Kárpát-medence környezettörténete. Eddigi kutatások, kérdések, kihívások	23
II.1. A Kárpát-medence 16–17. századi környezettörténetének kutatástörténete	27
II.1.1. Időjárás és kapcsolódó események kutatása	29
II.1.2. Erdőterületek és fafelhasználás	34
II.1.3. Vízgazdálkodás és árvizek	39
III. A Kárpát-medence 16–17. századi környezettörténetének történeti forrásai	51
III.1. A magánlevelek mint a környezettörténet forrásai	52
III.2. A könyvben vizsgált misszálisek	55
III.3. Gazdasági-adminisztratív iratok és a Rába mente környezeti kérdéseinek vizsgálati lehetőségei	58
III.4. Kik írják a leveleket? – Írásbeliség a kora újkori Batthyány-birtokokon	60
IV. A Rába mint határ. Folyó és határvédelem a kora újkori Magyar Királyságban	69
IV.1. Folyófelmérések mint a környezettörténet forrásai	70
IV.2. Háborús védekezés és folyók – a földrajzi környezet használata	79
IV.3. A Rába mente környezete a felmérések tükrében	86
IV.4. Határ és környezet a 16. században – néhány tanulság	96

TARTALOM

V. A körmendi uradalom, Csákány és a vizek	99
V.1. Körmend mezőváros 17. századi forrásanyaga	99
V.2. Az egyik főszereplő: a Rába – különös tekintettel annak Körmend környéki szakaszára	107
V.3. A szenvedő alany? – Körmend vízhez kapcsolódó építményei	112
V.3.1. Körmend palánkja és a vizesárok	112
V.3.2. A körmendi Rába-híd	114
V.3.3. Körmend malmai	121
V.3.3.1. A kora újkori vízimalmok teljesítménye és a körmendi malmok – exkurzus	124
V.3.3.2. A körmendi uradalmi malom gátja	131
V.4. Árvizek Körmendnél – a misszilisek tanúsága	134
V.5. A körmendi uradalom más malmai – Szecsőd példája	163
V.5.1. A szecsődi malom árvizei és újjáépítése	167
V.6. Csákány és a Rába viszonya	172
V.6.1. A csákányi forrásokról	173
V.6.2. A középkori és kora újkori Csákány környezete	175
V.6.3. Csákány erődítése a török háborúk idején	177
V.6.4. A Rába mint vízi erő hasznosítása Csákánynál	180
V.7. Körmend, Szecsőd és Csákány: tanulságok	188
VI. Árvizek és kisvizek a kora újkori Rába mentén – okok és következmények	191
VI.1. Árvízgyakoriság a Rábán – 1600–1659	192
VI.2. Árvízérősség a Rábán – mérési lehetőségek és kérdőjelek	196
VI.3. A Rába árvizeinek szezonálisitása – kora újkor és jelenkor	199
VI.4. Az árvizek ára – a folyó menti építmények újjáépítése és fenntartása	201
VI.5. Ami az árvíznél is veszélyesebb? – Aszályok és a törökveszély	204
VII. Konklúziók és kitekintés	209
Okmánytár	215
Függelék	253
Bibliográfia	287
Táblázatok, ábrák, térképek és képek jegyzéke	323
Személynévmutató	325
Helynévmutató	329